

Las prácticas aduaneras en las zonas y depósitos francos

José Ramón Astarloa Sáenz

Monografías fiscais patrocinadas pola Zona Franca de Vigo, 2003

Las prácticas aduaneras en las zonas y depósitos francos, da autoría de D. José Ramón Astarloa Sáenz, preséntase como unha obra eminentemente práctica, destinada a facilitarles ós usuarios da áreas exentas, o coñecemento das operacións que poden ser desenvoltas nos seus recintos e dos trámites aduaneiros esixidos en cada caso.

Baixo o título da obra encérrase unha aparente contradicción: a referencia a prácticas aduaneiras en instalacións que teñen como característica esencial, por definición, a inaplicación, precisamente, da regulamentación aduaneira no seu ámbito de actividade. Contradicción aparente, pois se, para o leigo nestas materias, a contradicción se fai paradoxo, para o experto, tórnase en aceptación proverbial desa íntima síntese-antitética, orfandade de control.

Contradicción ligada ó puro ámbito aduaneiro, conceptualmente considerado, por riba de nacionalismos ou idiosincrasias particularistas de países ou estados. O propio Código aduaneiro da Unión Europea, cando se refire a isto, as zonas e depósitos francos, defíneos, nunha pirueta dialéctica verdadeiramente destacable, como partes do territorio aduaneiro da comunidade, onde, con todo, as mercancías non comunitarias nelas situadas considérase que non se encontran no territorio aduaneiro da comunidade, para os efectos de aplicación dos dereitos de importación e das medidas da política comercial.

Nas súas orixes, e como primeira figura de exención aduaneira, creouse o «porto franco» como territorio situado fóra do territorio aduaneiro propiamente

dito do país. Canarias, Ceuta e Melilla son recoñecidos así no ano 1852, como a figura máxima de exención aduaneira. Sen embargo, pronto se viu que dentro da península tamén se precisaban estes portos francos onde non existise a esixencia arancelaria, onde as terceiras mercancías non adquirirán dereitos e, ademais, se puidesen transformar noutros produtos diferenciados. Así nacen por aquela necesidade exposta, as «zonas francas», no ano 1929 en Barcelona e Cádiz, e, aínda antes, os depósitos francos de Barcelona, ano 1916, ou de Bilbao e Santander no 1919.

Nas zonas ou depósitos francos, as autoridades aduaneiras exercen, con carácter xeral, unha vixilancia e control dende o exterior, ó considerarse que as mercancías alí almacenadas están fóra do territorio aduaneiro comunitario. Non obstante, forman parte deste territorio os espazos ocupados polas mencionadas zonas ou depósitos.

Como excepcións a esta regra xeral, si se realiza nas zonas ou depósitos francos unha ampla gama de operacións de gran transcendencia, que necesitan a intervención das aduanas de control, tanto sobre o procedemento documental como sobre as propias mercancías afectas.

Neste libro, en palabras do autor, trátase de darlles a coñecer ós usuarios das zonas ou depósitos francos, cáles son esas operacións, para moitos sen o aproveitamento debido por descoñecidas, pero que teñen unha importancia singular dentro da industria e o comercio exterior. Plasmou nesta obra os alicerces que na orde económica ofrecen e, sen ningunha dúbida, este manual facilita a actuación, ó pormenoriza-los procedementos aduaneiros que demandan tales operacións, dende a solicitude para inicialos, ata o trámite de ultimación.

Por último, apuntar que o manual consta de seis partes claramente diferenciadas e de 21 anexos:

1. Casos nos que deben presentarse á aduana de control tanto as mercancías como a documentación aduaneira.
2. Operacións permitidas a mercancías non comunitarias durante a súa estancia nas ZDF, con intervención e trámites aduaneiros.
3. Almacéns de avituallamento.
4. Depósito fiscal.
5. Almacén fiscal.
6. Áreas exentas-ive.

Estamos, en suma, ante un traballo importante e necesario, que cobre un baleiro non cuberto ata agora, polo que o labor do autor case se pode cualificar de pioneiro. Non é fácil vulgar unha obra deste tipo nunhas curtas liñas, pero doume por satisfeito se se contribúe a unha maior difusión dela.

Xosé Antón Barreiro Pereira
Avogado